

TÔN GIÁO Ở NƯỚC NGOÀI

TÔN GIÁO VÀ AN NINH XÃ HỘI Ở KHU VỰC ĐÔNG NAM Á

NGUYỄN THỊ BẠCH TUYẾT^(*)

I. VÀI NÉT VỀ TÌNH HÌNH CÁC NƯỚC ĐÔNG NAM Á (ASEAN)

Nhận định chung gần đây cho rằng tình hình Châu Á và khu vực Đông Nam Á tiếp tục phát triển năng động về kinh tế nhưng cũng xuất hiện không ít những nhân tố gây mất ổn định về an ninh, xã hội, chính trị. Trong bối cảnh sự tranh giành ảnh hưởng về kinh tế, chính trị giữa các nước lớn ở khu vực có xu hướng tăng lên, các nước ASEAN đang nỗ lực khắc phục bệnh SARS, cũng như nạn dịch AIDS, và nhiều thiên tai khác. Giờ đây, vấn đề làm các nước đau đầu là khủng bố và bất ổn về chính trị, và có ý kiến cho rằng đầu đó có sự xuất hiện của lực lượng tôn giáo hiếu chiến hoặc lợi dụng ưu thế của mình để gây ra bất ổn xã hội.

Quan hệ giữa các nước trong khu vực ngày càng được tăng cường và đẩy mạnh hơn trên nhiều lĩnh vực với nhiều sáng kiến được đưa ra trong các diễn đàn ASEAN. Cũng chính tại các diễn đàn này, người ta đã nhận ra vai trò của tôn giáo trong việc tác động và góp phần bảo đảm an ninh xã hội và ngăn chặn khủng bố.

ASEAN với những cơ hội và thách thức

Trong những năm vừa qua, ASEAN đã chứng minh sức sống mạnh mẽ và hướng

phát triển rõ rệt của mình. Sức sống này bắt nguồn từ sự đoàn kết hợp tác.

Về kinh tế, ASEAN đang thực hiện các biện pháp nhằm cải tạo cơ sở hạ tầng, kinh nghiệm quản lí, công khai tuyên bố hình thức mậu dịch tự do, duy trì được mạng lưới thương mại toàn cầu, dành quyền chia sẻ xuất khẩu và thu hút đầu tư vốn nước ngoài.

Về chính trị – an ninh, Hội nghị thượng đỉnh ASEAN lần thứ 9 với chủ đề *Hướng tới một cộng đồng kinh tế, an ninh, văn hóa và xã hội ASEAN* đã kí Tuyên bố ASEAN II (Tuyên bố Bali II) nêu những định hướng chiến lược của ASEAN với mục tiêu thành lập một cộng đồng ASEAN liên kết mạnh vào năm 2020 với ba trụ cột chính: hợp tác chính trị - an ninh, hợp tác kinh tế, hợp tác văn hóa xã hội. 3 trụ cột này gắn bó chặt chẽ và củng cố lẫn nhau vì mục đích hòa bình và thịnh vượng.

Cũng chính Tuyên bố Bali II đã cho rằng, những định hướng lớn và việc triển khai nhằm thành lập cộng đồng ASEAN với 3 trụ cột là quá trình đấu tranh lâu dài và phức tạp vì ASEAN có các chế độ xã hội, văn hóa, tôn giáo và trình độ phát triển khác nhau.

*. ThS., Vụ Hợp tác Quốc tế, Ban Tôn giáo Chính phủ.

Tại Hội thảo “*Ngăn chặn xung đột, giải quyết xung đột và kiến tạo hòa bình Đông Nam Á: Cộng đồng an ninh ASEAN và Liên hợp quốc*” đã nêu ra một số thách thức trong đó có vấn đề giữa các nước ASEAN thiếu bản sắc chung về văn hóa, ngôn ngữ, cách nhìn nhận chưa đồng nhất trong quan hệ với các nước lớn cũng như về mối đe dọa đối với an ninh quốc gia. Các hoạt động của khủng bố có liên quan đến mạng lưới Al- Qaeda, tình hình phức tạp lên do sự nổi lên của nhóm Islam giáo cực đoan.

Đông Nam Á có hơn 200 triệu người theo đạo Islam. Cũng như hầu hết mọi người bất cứ đâu, đa số người Islam giáo đều muốn hòa bình và môi trường ổn định, tuy nhiên vẫn có một số ít quá khích và có các hành động khủng bố và bạo lực dưới danh nghĩa thánh chiến Islam giáo để theo đuổi mục tiêu chính trị. Có thể nhận ra rằng, những phần tử cực đoan của một số nhóm Islam giáo nhất định ở Đông Nam Á là một bộ phận của chủ nghĩa cực đoan Islam giáo trong bối cảnh toàn cầu hóa.

Việt Nam trở thành thành viên chính thức của Hiệp hội các nước Đông Nam Á ngày 28 tháng 7 năm 1995. Từ đó đến nay, Việt Nam tham gia đầy đủ các hoạt động của ASEAN và có những đóng góp, sáng kiến trong các lĩnh vực kinh tế, chính trị, ngoại giao, tôn giáo, xã hội, các hoạt động quốc tế trong đó có diễn đàn hợp tác Á - Âu (ASEM), đối thoại ASEAN - EU.

II. VAI TRÒ CỦA TÔN GIÁO ĐỐI VỚI AN NINH XÃ HỘI Ở ĐÔNG NAM Á

1. Tôn giáo và vấn đề an ninh xã hội tại Đông Nam Á

Kể từ sau sự kiện vụ đánh bom tại Bali, hay tại khách sạn Marriot, Indonesia làm nhiều người thiệt mạng và bị thương, sự kiện 11/9 tại Tòa tháp đôi- New York, vụ đặt bom tại tàu điện ngầm thủ đô Luân Đôn- Anh, đặc biệt là khi Mỹ và Anh tiến hành các chiến dịch lớn tại Irắc, nguy cơ khủng bố luôn thường trực trong một số nước ASEAN. Gần đây nhất là cuộc khủng hoảng tại Thái Lan, đặc biệt tại khu vực miền nam nước này luôn xảy ra xung đột giữa Islam giáo và Phật giáo. Không ít chức sắc Phật giáo tại khu vực này đã bị quân Islam giáo cực đoan tấn công. Tất cả điều đó gây ảnh hưởng tiêu cực đến tình hình trật tự, an ninh của nước này.

Cũng chính xuất phát từ việc có nhiều cuộc khủng bố xảy ra như vậy, chính phủ một số nước trong khu vực và trên thế giới đã nhìn nhận lại vai trò của tôn giáo trong đời sống xã hội, khơi dậy tính khoan dung, hướng thiện của các tôn giáo nhằm giảm thiểu những bất ổn trong khu vực do các phần tử cực đoan của một số tôn giáo gây ra.

Với những sáng kiến của Indônêxia và một số nước trong khu vực, hàng loạt các cuộc đối thoại tín ngưỡng, tôn giáo đã được tổ chức và thu hút được sự tham gia của đại diện nhiều tổ chức tôn giáo cũng như các quan chức chính phủ, các nhà học giả, các nhà nghiên cứu về tôn giáo, góp phần thúc đẩy đối thoại với những đề xuất nhằm ổn định an ninh xã hội, ngăn chặn khủng bố, bất đồng, bất khoan dung.

2. Sự cần thiết hợp tác giữa các tín ngưỡng, tôn giáo ở từng quốc gia và trong khu vực

Có ý kiến cho rằng, cần có sự hợp tác giữa chính phủ với các tổ chức phi chính phủ và các tổ chức tôn giáo. Với sáng kiến

của Bộ Ngoại giao Indonesia, một trung tâm đối thoại liên tôn đã được thành lập tại Yogyakarta với tên gọi “Oceania Centre for Inter- Religious Study and Cooperation” với nhiều chức năng, không chỉ giải quyết vấn đề quyền tôn giáo, nhân quyền, khủng bố mà còn các vấn đề khác như môi trường, thương mại, v.v... Trung tâm tiến hành các đối thoại không chỉ với các nhà lãnh đạo tôn giáo ở trung ương mà còn với các cấp ở địa phương.

HIV/AIDS được xem như kẻ thù chung của loài người, đặc biệt đối với người dân các nước khu vực Châu Á hiện nay. Cuộc chiến với HIV/AIDS đã và đang là cuộc chiến lâu dài mà sự có mặt của các tổ chức tôn giáo là nguồn khích lệ, trợ giúp, động viên lớn đối với những người không may mắc căn bệnh này. Tính nhân đạo và lòng khoan dung của các tôn giáo góp phần tích cực vào cuộc chiến này.

Trước những sự bất ổn trong khu vực và quốc tế như vậy cần có sự hợp tác của các nước để khắc phục và giảm thiểu những rủi ro và bất ổn về an ninh và xã hội. Trong bối cảnh đó, với bản chất hướng thiện vốn có của mình, tôn giáo đang có những đóng góp đáng kể. Như chúng ta đã biết, tôn giáo các nước không giống nhau, mỗi tôn giáo có đặc trưng riêng của mình, nhưng giữa chúng có một điểm chung đó là các giáo lí, giáo luật luôn răn dạy con người sống hoà thuận và hướng tới chân, thiện, mỹ.

Để hiểu rõ vấn đề này, tôi xin nêu lên vài nét về tình hình tôn giáo ở một số quốc gia trong khu vực.

Trong thời gian vừa qua, tình trạng bạo lực liên quan đến các lực lượng Islam giáo li khai tại các tỉnh miền nam Thái Lan tiếp tục diễn biến phức tạp bất chấp những nỗ lực hòa bình của chính phủ.

Thái Lan đã hợp tác với Malaysia nhằm ổn định tình hình ở khu vực này. Hai nước sẽ cùng nhau nỗ lực giải quyết các vấn đề nhằm đem lại tiến bộ kinh tế cho 3 tỉnh miền nam Thái Lan và chấm dứt tình trạng chống đối ở các tỉnh này. Malaysia sẽ cấp học bổng cho sinh viên Thái Lan và giúp đào tạo tại các tỉnh miền nam Thái Lan có đông người Islam giáo sinh sống. Sẽ có khoảng 100 giáo viên Thái Lan sẽ được gửi tới đào tạo tại Malaysia. Sự hợp tác chặt chẽ này sẽ có lợi cho cả hai nước cũng như trong khu vực.

- Chính phủ Indônêxia đã công nhận 5 tôn giáo chính: Islam giáo, Hindu giáo, Phật giáo, đạo Tin Lành và Công giáo. Tại Indonesia có Hội đồng vì Tôn giáo và hòa bình (ICRP). Tuy nhiên, một vấn đề đặt ra hiện nay là người theo đạo Kitô sinh sống ở khu vực có đông người theo Islam giáo đang gặp khó khăn trong việc xây dựng nhà thờ và ngược lại, người theo Islam giáo cũng gặp khó khăn trong việc xây dựng thánh đường ở vùng có đông người theo Kitô giáo.

- Tại Campuchia, đa số người dân là tín đồ Phật giáo. Chính phủ tạo điều kiện cho các tôn giáo xây dựng nhà thờ và thánh đường. Đối thoại chính thức được hình thành giữa Phật giáo, Do Thái giáo, và Tin Lành để thúc đẩy sự hài hòa. Tại nước này không có xung đột hoặc tình trạng căng thẳng về tôn giáo.

- Chính phủ Singapore thừa nhận và bảo vệ các nhóm dân tộc thiểu số, do vậy đạt được sự hài hòa giữa các tôn giáo, không có sự kì thị lẫn nhau giữa các tôn giáo.

Chúng ta đang sống trong bối cảnh toàn cầu hóa, sự giao lưu giữa các quốc gia ngày càng rộng mở, công dân của mỗi nước có thể dễ dàng bị ảnh hưởng thông tin của các tôn giáo khác nhau. Điều này thật quan trọng,

do vậy các chính sách cần hướng tới sự hài hòa giữa các tôn giáo trong xã hội.

Sự tăng cường hợp tác giữa Indonesia và Philippin trong chống khủng bố ban đầu đã đạt được nhiều kết quả. Tuy nhiên, đây là một chiến lược lâu dài và không thể giành chiến thắng bằng sức mạnh. Chúng ta cần chống lại các tư tưởng cực đoan của bọn khủng bố bằng cách quảng bá các giá trị tôn giáo mang tính gắn kết con người, thí dụ như sự khoan dung. Để làm việc này cần sự hỗ trợ của các cộng đồng. Năm 2004 Australia và Indonesia đã tiến hành vòng đối thoại khu vực về tôn giáo đầu tiên với sự tham gia của các nhà lãnh đạo tôn giáo. Liên tiếp trong những năm vừa qua đã có nhiều cuộc đối thoại giữa các tôn giáo được tổ chức tại một số quốc gia như tại Bali-Indonesia, Cebu, New Zealand, Nam Kinh - Trung Quốc, v.v...

Việt Nam hội nhập quốc tế với việc giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc. Việt Nam là một quốc gia có sự giao thoa giữa nhiều nền văn hóa. Từ thủa xa xưa, Việt Nam là nơi giao lưu giữa văn hóa Đông Nam Á, văn hóa Ấn Độ và văn hóa Trung Hoa. Giờ đây, trong hành trang văn hóa của mình, ngoài những giá trị văn hoá truyền thống Phương Đông, Việt Nam còn tiếp thu nhiều giá trị văn hóa Phương Tây. Còn đối với tôn giáo, ngoài việc tiếp nhận các tôn giáo thế giới như Phật giáo, Công giáo, Islam giáo, đạo Tin Lành, Việt Nam còn có các tôn giáo nội sinh như đạo Cao Đài và Phật giáo Hòa hảo. Ngoài 6 tôn giáo nói trên, trong những năm qua, Nhà nước Việt Nam đã cấp giấy chứng nhận đăng ký hoạt động tôn giáo cho 12 tôn giáo và hệ phái.

Các tôn giáo ở Việt Nam đa dạng song chung sống trong sự khoa dung, hài hoà, cùng tồn tại với những sắc thái riêng của từng tôn giáo. Ở Việt Nam chưa từng xảy ra xung đột tôn giáo.

Các tôn giáo có thể làm tốt mục vụ của mình vì chúng được hoạt động trong một môi trường thuận lợi, được pháp luật bảo hộ. Điều này được thể hiện trong Hiến pháp cũng như nhiều văn bản quy phạm pháp luật của Nhà nước Việt Nam.

Quan hệ giữa Nhà nước với các giáo hội hoặc với đại diện các tổ chức tôn giáo có những tiến triển mới mà trước đây khó có thể có được. Đó là những cuộc tiếp xúc giữa chính quyền và tôn giáo, thông qua đối thoại hai bên có thể hiểu nhau hơn, có những ứng xử phù hợp với thực tiễn.

Việt Nam chủ trương đối thoại, hợp tác và chia sẻ với tất cả các nước trong lĩnh vực văn hóa, tôn giáo và nhân quyền trên cơ sở bình đẳng, tôn trọng và hiểu biết lẫn nhau. Tuy nhiên, Việt Nam cũng kiên quyết phản đối sự áp đặt nhân danh tôn giáo, nhân quyền.

*   *
*
*
*

Với tinh thần đoàn kết và cùng nhau xây dựng thế giới hoà bình, các tôn giáo ngày càng thể hiện tốt hơn vai trò của mình trong việc góp phần bảo đảm an ninh xã hội với tinh thần chia sẻ nhân ái và khoan dung. Phương cách tốt nhất là chia sẻ thông tin và hiểu biết lẫn nhau thông qua các đối thoại để tìm ra các giải pháp thích hợp giải quyết bất đồng, tránh sự xung đột nhằm xây dựng một Đông Nam Á hoà bình, thịnh vượng và cùng phát triển./.

Phụ lục: Một số tôn giáo và dân tộc ở các nước Đông Nam Á

TT	TÊN NƯỚC	DÂN SỐ	TÔN GIÁO		DÂN TỘC THIỂU SỐ	
			Tên tôn giáo	Số lượng	Tên dân tộc	Số lượng
01	Indonesia	89,468,677	Islam giáo	88%	Javanese	45%
			Tin Lành	6%	Sundase	14%
			Công giáo	3%	Madurese	7,5%
			Hindu giáo	2%	Malays	7,5%
			Phật giáo	1%		
			Tôn giáo khác	1%	Dân tộc khác	26%
02	Lào	6,368,481	Phật giáo	60%	Lao Loum	68%
			Vật Linh giáo, tôn giáo khác	40%	Lao Theung	22%
			Tin Lành	1,5%	Lao Soung, Hmông và Yao	9%
					Việt Nam và Trung Quốc	1%
03	Malaysia	24,385,858	Islam giáo		Malays	50,4%
			Phật giáo		Trung Quốc	23,7%
			Đạo giáo		Da đỏ	11%
			Hindu giáo		Ấn Độ	7,1%
			Tin Lành		Dân tộc khác	7,8%
			Đạo Sikh			
04	Myanmar	47,382,633	Phật giáo	89%	Burman	68%
			Kitô giáo	4%	Shan	9%
			Islam giáo	4%	Karen	7%
			Vật Linh giáo	1%	Rakhine	4%
			Tôn giáo khác	2%	Trung Quốc	3%
					Ấn Độ	2%
					Mon	2%
					Dân tộc khác	5%
05	Phillipines	89,468,677	Công giáo	80,9%	Tagalog	28,1%
			Evangelical	2,8%	Cebuano	13,1%
			Iglasia ni Kristo	2,3%	Ilocano	9%
			Aglipayan	2%	Bisaya/ Binisaya	7,6%
			Tin Lành khác	4,5%	Bikol	6%
			Islam giáo	5%	Waray	3,4%

			Tôn giáo khác	1,8%	Dân tộc khác	25,3%
			Không thừa nhận	0,6%		
			Không tôn giáo	0,1%		
06	Thailand	64,631,595	Phật giáo	94,6%	Thái	75%
			Islam giáo	4,6%	Trung Quốc	14%
			Kitô giáo	0,7%	Dân tộc khác	11%
			Tôn giáo khác	0,1%		
07	Singapore	4,425,720	Phật giáo	42,5%	Trung Quốc	76,8%
			Islam giáo	14,9%	Malays	13,9%
			Đạo giáo	8,5%	Ấn Độ	7,9%
			Hindu giáo	4%	Dân tộc khác	1,4%
			Công giáo	4,8%		
			Tin Lành	9,8%		
			Tôn giáo khác	0,7%		
			Không tôn giáo	14,8%		
08	Việt Nam	84,402,966	Phật giáo	10%	Kinh	86,2%
			Công giáo	6,7%	Tày	1,9%
			Tin Lành		Thái	1,9%
			Phật giáo Hòa Hảo		Mường	1,5%
			Cao Đài		Khmer	1,4%
			Islam giáo		Hoa	1,1%
					Nùng	1,1%
					Hmông	1%
					Dân tộc khác	4,1%
09	Campuchia	11,881,427	Phật giáo Nam Tông	95%	Khmer	90%
			Tôn giáo khác	5%	Việt Nam	5%
					Trung Quốc	1%
					Dân tộc khác	4%
10	Bruney	379,444	Islam giáo	67%	Malays	67%
			Phật giáo	13%	Trung Quốc	15%
			Tin Lành	10%	Người bản địa	6%
			Tôn giáo khác	10%	Dân tộc khác	12%